

การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็ก
ก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548)
Development of the Child Caregivers on Application of Integrated Learning Experience Management
at the Child Care Center in Na Po- Khok Suwan Community under Mueang Mukdahan Municipality

กฤตธัช ภูมลา*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

ดร.เยาวลักษณ์ สุตะโคตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) 2) หาแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) 3) ติดตามการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) โดยดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนกลับ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบนิเทศ การตรวจสอบข้อมูลใช้หลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัย มีดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยขาดการเป็นระบบขาดการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์และการประเมินผลการพัฒนาเด็กในแต่ละกิจกรรมทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไม่สมกับวัย

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) โดยใช้แนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศภายใน

3. ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) พบว่า 1) ผู้ร่วมวิจัยมีการแบ่งหน้าที่ในการศึกษามาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ของกระทรวงศึกษาธิการและกรมการปกครองส่วน

คำสำคัญ : การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัย

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

ท้องถิ่น โดยการส่งครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กได้ทราบมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขอนามัยของนักเรียนปฐมวัย หมายถึง การที่รู้จักบำรุงรักษาดูแลร่างกายจิตใจให้มีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุขผลจากการนิเทศติดตามผล พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีการได้มีการประชุมร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย การติดต่อประสานงานกับกองการสาธารณสุขการประชาสัมพันธ์กับชุมชน 3) การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพจริงและเหมาะสมตามวัย จากการนิเทศติดตามผล พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีการบันทึกผลการพัฒนาการของนักเรียนตามสภาพจริงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสุขอนามัยของนักเรียนส่งผลให้การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย ดำเนินไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

This participatory action research aimed: 1) to examine conditions and the problems of the teachers in managing the learning activity for health promotion of early childhood at the pre-School Development Center of Mukdahan Municipality of Chumchon Napo-kok Suwan (2548), 2) to establish the guidelines for learning activity Management for health promotion of early childhood children, 3) to follow-up the effects after the intervention. The two spirals of a four-stage research approach was employed: planning, action, observation, and reflection. The seven co-researchers comprised a researchers, and teachers at the pre-School Development Center of Mukdahan Municipality of Chumchon Napo-kok Suwan (2548). The research instrument were a test, an observation form, an interview form, and a supervision form, The statistics used were percentage, mean and standard deviation. The data analyzed was presented in a descriptive format.

The findings were as follows:

1. The condition and problems of learning activity management for health promotion of early children revealed that: The school learning activity management did not meet the criteria and standard of the educational requirements based on the child Development Center under the Local Administrative Organization. There was a lack of children health assessment or student health records after the activities implemented. Therefore, the provided activities were ineffective and inadequately matched to age-appropriate development of children' physical, mental, social and intellectual ability.

2. The proposed guidelines of learning activity management for health promotion of early childhood children at the pre-School Development Center of Mukdahan Municipality of Chumchon Napo-kok Suwan (2548) consisted of: 1) a workshop, and 2) Internal supervision.

3. The results after the intervention revealed that the co-researchers were assigned to study more about desirable characteristics of early childhood children on the standard criteria of Ministry of Education and the Local Administrative Organization, The teachers also had opportunities to attend the workshops and seminars for professional development, 2) From the internal supervision, the co-researchers held the meeting for establishing performance plans for children health enhancement, coordinating with the public health division, and creating the public relation to community, and 3) The results from the authentic assessment on the early childhood development showed that the co-researchers had written records of

students' development. As a result the problems and the proposed guidelines for student health promotion were systematical and effective.

Keywords: Child Caregivers on Application of Integrated Learning Experience.

ภูมิหลัง

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งเกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และ ด้านสติปัญญาเน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต ประเมินพัฒนาการอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ที่จัดครอบคลุมประสบการณ์สำคัญ และสาระที่เด็กควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมจัดขั้นตอนการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก จากใกล้ตัวไปไกลตัว เกิดการเรียนรู้จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายดำเนินการจัดประสบการณ์ตามกิจวัตรประจำวัน และแผนการจัดประสบการณ์ที่กำหนดแต่อาจปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นตามสภาพที่เป็นจริงและความสนใจของเด็กไม่กำหนดตายตัวจนเกินไป แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับหลักการและแนวทางในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2546, หน้า 1-2) นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยนับว่าเป็นภารกิจที่ผู้ดูแลเด็กต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กปฐมวัยที่ยังช่วยเหลือตนเองไม่ได้หรือได้น้อย ครูผู้ดูแลเด็กต้องสามารถจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และความต้องการของเด็ก อันจะส่งผลให้เด็กได้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกายจิตใจ-อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และจะเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กในอนาคตต่อไป (พิภพ ธรรมประชา. 2550 : บทคัดย่อ) การจัดการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง เกิดองค์ความรู้ ความคิดสามารถเชื่อมโยงมวลความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ไม่ใช่การเรียนรู้แยกส่วนหรือเรียนเฉพาะเรื่อง ขาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันซึ่งเป็นการเรียนที่ไม่ใช่การศึกษาอย่างแท้จริง (เพราะพรหม โภกลมมาลย์ 2541, หน้า 65) หลักบูรณาการเรียนรู้อาจจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการ บูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ จึงเป็นหน้าที่ของครูจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัย การประเมินการเรียนรู้ของเด็ก ครูควรสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตน พัฒนาการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ซึ่งจะช่วยครูในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคนใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. 2547, หน้า 9) ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาไป-โคกสุวรรณ (2548) มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีเด็กนักเรียนจำนวน 65 คน ผู้ดูแลเด็กจำนวน 5 คน โดยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จะรับเด็กนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3- 5 ปี จากการนิเทศติดตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กพบว่าศูนย์พัฒนาเด็ก มีข้อบกพร่อง จากการสังเกตและการสอบถาม คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้จัดประสบการณ์เรียนรู้แบบบูรณาการ 6 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดหัวเรื่องที่จะสอน (2) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (3) การกำหนดเนื้อหาย่อย (4) การวางแผนการสอน (5) การ

ปฏิบัติการสอนและ (6) การประเมินปรับปรุงและพัฒนาการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการยังถือเป็นเรื่องที่ยากสำหรับผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กบางคนไม่ได้ผ่านการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรงประกอบกับการรับผู้ดูแลเด็กเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็ก ได้กำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำ คือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ครูผู้ดูแลเด็กบางคนกำลังศึกษาต่อและจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาเอกปฐมวัย และศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูเพิ่มเติม และครูผู้ดูแลเด็กส่วนมากยังไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยจึงทำให้ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้ดูแลเด็กยังคงยึดการสอนในรูปแบบเดิมๆ ตามที่ตนถนัด ไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตน จึงทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (จากการสอบถาม และการสังเกตครูผู้สอน)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าศูนย์มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลในด้านการจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็ก ชุมชนหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง บริหารจัดการให้ศูนย์พัฒนาเด็กมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของชุมชน จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการและนำแผนไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการได้ตามกรอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ 6 ขั้นตอน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารมีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) เป็นอย่างไร
3. ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) เป็นอย่างไร

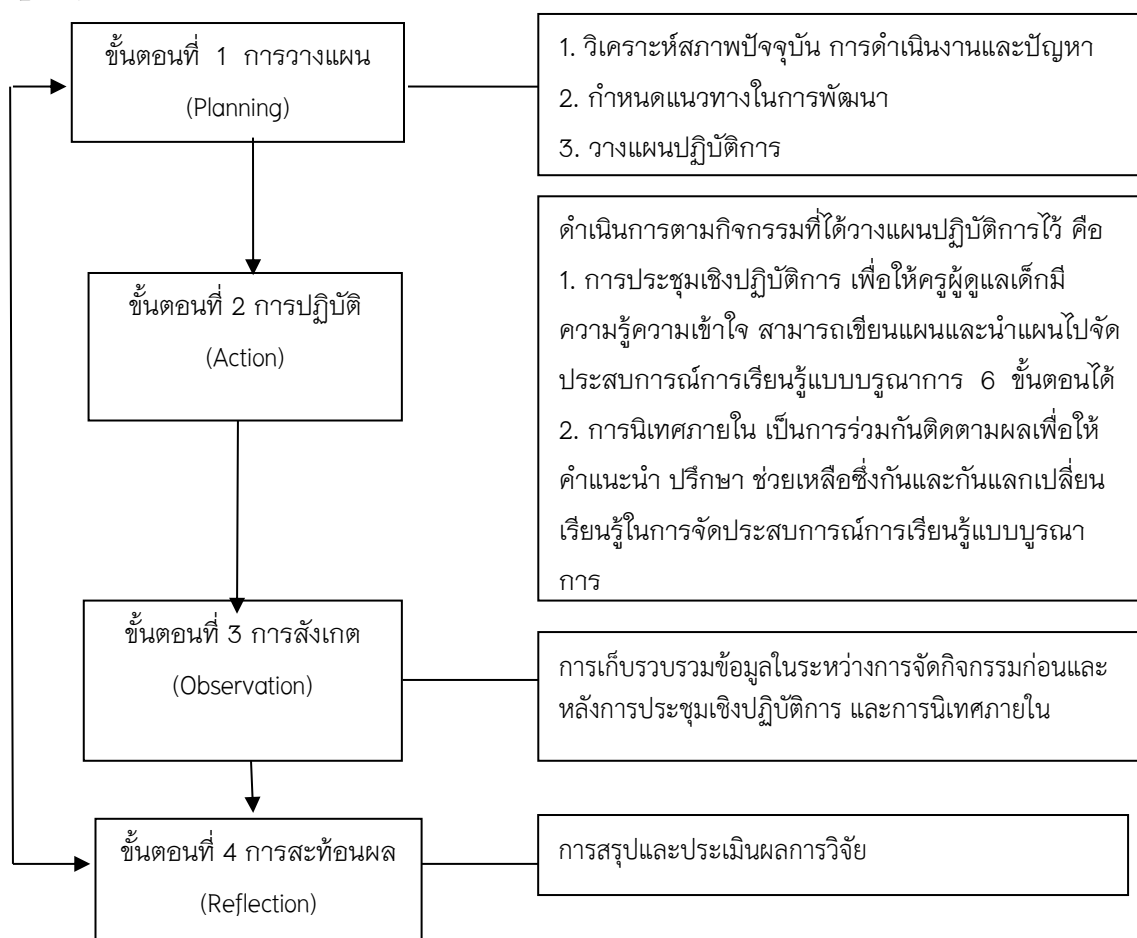
ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548)
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ และนำไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามกรอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ 6 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดหัวเรื่องที่จะสอน (2) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (3) การกำหนดเนื้อหาย่อย (4) การวางแผนการสอน (5) การปฏิบัติการสอนและ (6) การประเมินและปรับปรุงและพัฒนาการสอน โดยใช้แนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน(ก่อนและหลังปฏิบัติการ) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) มีหน้าที่ร่วมกันพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ และสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการและนำไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1.1. ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าศูนย์ จำนวน 1 คน

- 1.2. ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 4 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จำนวน 6 คน
  - 2.1. วิทยากร จำนวน 2 คน จากศึกษานิเทศก์เทศบาลเมืองมุกดาหาร

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ มี 4 ประเภท ประกอบด้วย

- 2.1 แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ
- 2.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย
  - 2.2.1 แบบสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็ก
  - 2.2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็ก
- 2.3 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 1 ฉบับ
- 2.4 แบบสังเกต จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย
  - 2.4.1 แบบสังเกตครูผู้ดูแลเด็ก
  - 2.4.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เรื่อง การพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพอนามัยเด็กประถมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร โดยแบ่งออกเป็นกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้ดูแลเด็ก กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบ สังเกต และแบบประเมินความพึงพอใจ
2. กิจกรรมนิเทศติดตามผล เก็บรวบรวมจากครูผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบสังเกตการจัดกิจกรรม แบบสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็ก แบบนิเทศ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติดังกล่าว

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) จากการศึกษาด้านสภาพ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะในการจัดประสบการณ์ ครูผู้ดูแลเด็กยังยึดการจัดประสบการณ์แบบเดิมเด็กยังไม่ได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ไม่มีโอกาสได้แสดงออกทางด้านอารมณ์ สังคมและกิจกรรม กลางแจ้งเท่าใดนัก การจัดประสบการณ์ไม่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็กความถนัด และความ

แตกต่างกันระหว่างบุคคล อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนยังไม่เอาใจใส่เรื่องการมาเรียนของบุตรหลานเท่าใดนัก เด็กขาดเรียนเนื่องจากผู้ปกครองไปรับจ้างไม่มีผู้มารับเด็กหลังจากเลิกเรียนอีกทั้งงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ของศูนย์พัฒนาเด็กยังขาดสื่อ อุปกรณ์สนาม ทำให้การจัดประสบการณ์ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) ประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การดำเนินงาน ดังนี้

2.1.1 การให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ

2.1.2 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ

2.2 การนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตและการประเมินผลการจัดประสบการณ์

จากแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์ พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก เนื้อหาสาระของหลักสูตร ที่ใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ เข้าใจง่ายและตรงตามกรอบแนวคิดของการพัฒนา กิจกรรมหลักที่ดำเนินการระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการทุกคนได้ฝึกปฏิบัติ วิทยากรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญพิเศษในเรื่องการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการของเด็กก่อนเกณฑ์เป็นอย่างมาก ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กผู้ร่วมวิจัย เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะด้านกระบวนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการของเด็ก ส่วนการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีและมีประโยชน์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการนิเทศแบบให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหาโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ การอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกลุ่มผู้นิเทศและผู้วิจัยให้การแนะนำตลอดระยะเวลา ที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้การนิเทศชี้แนะเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อยส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์จนประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพ

3. ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) มีผลดังนี้

3.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการก่อนการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยทั้ง

4 คน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประสบการณ์แบบบูรณาการ ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 14.5 แต่หลังจากได้รับการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 คน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ คะแนนเฉลี่ย 25.75 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งแสดงว่าผู้ร่วมวิจัยทั้ง 4 มีความก้าวหน้าในการพัฒนา จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยพบว่า การเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้เกิดความเข้าใจในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม วิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ดีมาก และทุกคนคิดว่าจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการไปใช้ในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะเรื่องการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ พบว่า หลังจากการพัฒนาโดยการเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการดำเนินการพัฒนาตามวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดประสบการณ์แบบบูรณาการตามกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรมโดยการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลผู้ดูแลเด็กโดยใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ แต่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะกลุ่มเป้าหมาย 4 คน ยังขาดความเข้าใจมั่นใจ และขาดความชำนาญ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรม ส่วนการดำเนินการพัฒนาตามวงรอบที่ 2 โดยการนิเทศการสอนเป็นรายบุคคล โดยมีการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย โดยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ที่เขียนไว้ไปใช้จัดประสบการณ์ตามกรอบกิจกรรม 6 กิจกรรม โดยซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ฉบับ คือ 1. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน 2. แบบประเมินความพร้อมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ 3. แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก และจากนั้นผู้วิจัยให้คำปรึกษาหารือ ให้คนแนะนำช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข และเทคนิคการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่เป็นประเด็นปัญหา จนกลุ่มเป้าหมายสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้ง 6 กิจกรรมในชั้นเรียนได้ โดยสรุป การดำเนินการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการได้ ตามกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรมในชั้นเรียนได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) ปรากฏว่าได้มีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย คือ ผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย ผู้บริหาร วิทยากร ทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วยดี สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548)

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์และการประเมินผลการพัฒนาเด็กในแต่ละกิจกรรมทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ

2 แนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร ชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548)

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) โดยใช้ระยะเวลา 1 วันเพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พร้อมกันนั้นยังได้ลงมือปฏิบัติงานอย่างละเอียดทุกขั้นตอนโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ช่วยเหลือประสานงานสอดคล้องกับคำกล่าวของมานิต ศุทธสกุล (2006 : 54-57) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เป็นการประชุมเพื่อปฏิบัติการร่วมกันในระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสมาชิกจะมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติหรือทำภารกิจใดภารกิจหนึ่งร่วมกันไปด้วย เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมปฏิบัติการจึงต้องมีผลลัพธ์หรือผลงานจากการปฏิบัติงานร่วมกัน หรือมีการนำผลงานจากการประชุมเชิงปฏิบัติการไปปรับปรุงหรือพัฒนาให้แล้วเสร็จภายหลังจากการประชุมเสร็จสิ้นไปแล้วสอดคล้องกับคำกล่าวของศุภชัย ยาวะประภาส (2548 : 182-184) กล่าวว่า การฝึกอบรม (Training) เป็นกิจกรรมที่จัด

ขึ้นเพื่อเพิ่มผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในตำแหน่งนั้นๆ ในแง่มุมมองขององค์กรแล้ว การฝึกอบรมมักเป็นกิจกรรมที่มุ่งสู่บุคลากรในระดับปฏิบัติหรือหัวหน้างานการฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้และเสริมสร้างความชำนาญ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งในการยกมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ขณะเดียวกันก็มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะคติในการปฏิบัติงานของบุคคลด้วย

2.2 การนิเทศภายใน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ตามกำหนดการนิเทศติดตาม ในขณะที่ครูดำเนินการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) ผู้นิเทศคือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหารชุมชนนาโป-โคกสุวรรณ (2548) และผู้วิจัยสอดคล้องกับคำกล่าวของยุพเรศจิตรปลื้ม (2548, หน้า 43) ได้สรุปการนิเทศติดตาม เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียนภายใต้การนำของผู้บริหารโรงเรียนในการให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพสูงขึ้นรอบด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้ดูแลเด็กควรใช้เพลงและเกมง่ายๆ ในการกระตุ้นและสร้างความสนใจของเด็กปฐมวัย เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย เพราะเด็กในวัยนี้จะมีสมาธิสั้น

1.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรมีการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาบุคลากร ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ควรพิจารณาในเรื่องระยะเวลาและหัวข้อการประชุมปฏิบัติการ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรม จะทำให้การประชุมปฏิบัติการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 ควรมีการเผยแพร่ความรู้และเทคนิคการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย แก่ครูผู้ดูแลเด็กคนอื่นๆ และเผยแพร่ไปยังสถานศึกษาอื่นๆ ด้วย

1.5 ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาตนเองเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาปฐมวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.6 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม พัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

1.7 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถวิเคราะห์เนื้อหาสาระของหลักสูตร เพื่อนำไปใช้และแก้ปัญหาในการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

1.8 การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ ควรดำเนินการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน

1.9 การวิเคราะห์หลักสูตรและนำไปสู่การจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ครูผู้ดูแลเด็กควรมีการประเมินและบันทึกข้อควรปรับปรุง ข้อเสนอแนะ หลังสิ้นสุดแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาบุคลากร ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การสัมมนา การวิจัยในชั้นเรียนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะเป็นการบูรณาการผ่านการเล่นจึงควรจะศึกษาการจัดประสบการณ์ ระดับปฐมวัยแบบบูรณาการ

บรรณานุกรม

ธีระชัย บุรณโชติ. “การสสอนแบบบูรณาการ:ทัศนของผู้เชี่ยวชาญ,” โครงการพัฒนทรัพยากรมนุษย์. 5 (2) : 14 -18; เมษายน -มิถุนายน, 2540.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประวิต เอราวรรณ์. (2545). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.

ประสานงานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น สำนัก.(2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรุงเทพฯ วิทยุชน.

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม.(2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองร้อยอาสารักษาดินแดน.

_____. (2547). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองร้อยอาสารักษาดินแดน.

อรรถัย มูลคำ. (2546). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ : ดวงกลมสมัย.